

ПРОФЕСІОГРАМА ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ТА ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ПІДЛІТКІВ

У статті розглядається роль педагога в контексті взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів у естетичному вихованні підлітків. Визначено деякі аспекти професіограми педагога, висвітлено вимоги, функції його діяльності, що підвищать естетичне виховання підлітків.

Ключові слова: естетичне виховання, професіограма педагога, взаємодія, загальноосвітні та позашкільні навчальні заклади.

This article examines the role of the teacher in the context of the interaction of secondary schools and after-school aesthetic education of teenagers. The aspects Professiogram determined some teacher, highlights the requirements of its features that enhance the aesthetic education of teenagers.

Keywords: aesthetic education, Professiogram teacher interaction, secondary and extracurricular education.

Створення сучасної гуманістичної педагогіки вимагає відповідного нового образу викладача, місія якого полягає у виконанні вимог, які висуває до нього суспільство, бо від вирішення актуальних педагогічних завдань певною мірою залежить кінцевий результат реформування освіти в Україні. Процес підготовки й удосконалення педагогічного досвіду фахівців становить високорозвинену багатоаспектну систему, основними функціями якої є: продукування знань – наукові дослідження, упровадження їх у практику, експертиза; розробка нових навчальних дисциплін, освітніх програм, науково-методичного супроводу; передання знань – навчальний процес у розмаїтій форм, методів, засобів, технологій; поширення знань – видання навчальних посібників, наукових монографій, статей; виступи перед громадськістю, участь у наукових, навчально-методичних і культурно-просвітницьких заходах регіонального, всеукраїнського і міжнародного рівнів; формування в того, хто навчається, уміння й усвідомлення необхідності навчатися упродовж усього життя.

Цими функціями визначаються головні складові педагогічної діяльності: науково-предметна, психолого-педагогічна, культурно-просвітницька.

До професіограми педагога має входити виконання таких вимог:

- **висока професійна компетентність** – глибокі знання й широка ерудиція в науково-предметній галузі, нестандартне мислення, креативність, володіння інноваційною тактикою і стратегією, методами розв'язання творчих завдань;
- **педагогічна компетентність** – ґрунтовні знання педагогіки, психології, зокрема андрагогіки, медико-біологічних аспектів інтелектуальної діяльності, володіння сучасними формами, методами, засобами й технологіями навчання;
- **соціально-економічна компетентність** – знання глобальних процесів розвитку цивілізації та функціонування сучасного суспільства, а також основ соціології, економіки, менеджменту і права;
- **комунікативна компетентність** – культура усної та писемної форм літературної мови, володіння іноземними мовами, сучасними інформаційними технологіями, ефективними методами й прийомами міжособистісного спілкування.

До цього варто додати і високий рівень **загальної культури** – сформований науковий світогляд, стійка система національних і загальнолюдських духовно-моральних цінностей.

До найважливіших якостей педагога, що сприяють успішній взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, належить педагогічна комунікативність. Багато труднощів і невдач у педагогічній діяльності зумовлено саме недоліками сфери професійно-педагогічного спілкування, сукупності методів і засобів, застосування яких забезпечує досягнення мети навчання та виховання, визначає характер взаємодії між двома головними суб'єктами педагогічного процесу. Відомий психолог В. А. Кан-Калик виділяє такі стилі педагогічного спілкування [1].

1. *Спілкування на основі високих професійних настанов педагога*, його ставлення до педагогічної діяльності в цілому. Про таких говорять: «За ним діти буквально по п'ятах ходять». У вищій школі інтерес у спілкуванні стимулюється ще й загальними професійними інтересами, особливо на профільних кафедрах.

2. *Спілкування на основі дружнього ставлення*. Цей вид комунікації передбачає захопленість спільною справою. Педагог виконує роль наставника, старшого товариша, учасника спільної навчальної діяльності (але при цьому необхідно уникати панібратства). Особливо це стосується молодих педагогів, якщо вони не бажають потрапити в конфліктну ситуацію.

3. *Спілкування-дистанція*. Це найбільш поширений тип педагогічного спілкування, за якого постійно спостерігається дистанція у всіх сферах: навчанні – з посиланням на авторитет і професіоналізм; вихованні – на життєвий досвід і вік. Такий стиль формує відносини «вчитель – учні». Але це не означає, що учні мають сприймати педагога як ровесника.

4. *Спілкування-загравання*. Воно властиве молодим викладачам, які надмірно прагнуть популярності. Таке спілкування забезпечує лише фальшивий, дешевий авторитет. Як правило, у педагогічній практиці спостерігається поєднання стилів у певній пропорції при домінуванні одного з них.

У системі післядипломної педагогічної освіти неабияка роль відводиться методичній роботі із педагогами. Основними джерелами формування цілей у методичній роботі є перш за все професійні звіти педагогів, соціальне замовлення суспільства в цілому, регіональні, місцеві інтереси. Методична робота в цілому носить обслуговуючий характер стосовно педагогічної діяльності учителя. Не вчитель існує для

методичних підрозділів, а вони для вчителя. Треба виходити не тільки з того, що можуть запропонувати методичні підрозділи вчителю, але головним чином з того, що потребує кожен педагог конкретно.

Демократизація в методичній роботі передбачає свободу вибору педагогічним працівником змісту і форм роботи. Разом з тим, забезпечуючи вибір проблематики, методів роботи, не можна забувати, що вчитель повинен у своїй діяльності задовольняти вимоги, які поставлені суспільством перед ним [2, с. 137].

Ми застосовуємо такі форми організації методичної роботи:

1. *Масові*: цільові семінари; семінари-практикуми; педагогічні читання; науково-практичні конференції; методичні оперативні наради;

2. *Групові*: методичні об'єднання; творчі (динамічні) групи; школи передового досвіду; школи педагогічної майстерності; об'єднання вчителів за інтересами;

3. *Індивідуальні*: наставництво; консультації; самоосвіта; стажування.

Масові форми навчання, забезпечуючи удосконалення і збагачення знань учителів, сприяють виробленню єдиної педагогічної позиції з важливих педагогічних проблем. Для них характерні: постійний склад педагогів, певна плановість і періодичність у роботі.

Цільові семінари організуємо, як правило, з урахуванням потреб педагогів в ознайомленні з новинками науки, передового досвіду. Вони розраховані на глибоке вивчення актуальних проблем як у теоретичному, так і в практичному плані використання набутих знань. На семінарі проводимо дискусії, ділові ігри, обговорюємо нові форми роботи.

Педагогічні читання служать для узагальнення і розповсюдження передового педагогічного досвіду. Тематика педагогічних читань визначається куратором групи, методистом інституту післядипломної освіти. Тематика педагогічних читань може визначатися і самими навчальними закладами з метою підбиття підсумків роботи педагогічних колективів над проблемою. Неформальна обстановка їх проведення, аналіз реальних педагогічних ситуацій, порівняння прийомів і методів роботи вчителів-новаторів створюють позитивну мотивацію для колективного творчого пошуку.

Групові методи методичної роботи більш мобільні і динамічні. Це – об'єднання педаго-

гів за інтересами. В них створюються оптимальні умови для творчих дискусій, обміну досвідом роботи, виконання практичних завдань.

Методичні об'єднання – одна з найбільш розповсюджених форм підвищення кваліфікації вчителів. Іноді з цією формою асоціюється вся методична робота, що не зовсім правильно. В тематиці роботи об'єднань переважають проблеми педагогіки, психології, методики виховання. Підвищенню ефективності їх роботи сприяє проведення дискусій, диспутів, розв'язання проблемних ситуацій, моделювання фрагментів колективних творчих справ, шкільних свят, свят народного календаря тощо.

Творча (динамічна) група – нова форма методичної роботи, яка виникла за активних творчих пошуків нового педагогічного досвіду, методики, ідей. Для цих груп характерні зацікавленість, дружнє спілкування, високий рівень пошукової, дослідницької діяльності. У випадку реалізації ідеї, що вивчається, подальше її впровадження в практику.

Школи передового досвіду створюються при наявності в колективі кваліфікованого педагога, досвід якого є передовим. Школа передового досвіду об'єднує невеликі групи вчителів навколо кваліфікованого педагога. В такій школі молоді спеціалісти знайомляться з творчою лабораторією свого наставника, що сприяє їх професійному росту. Крім відвідування уроків, позакласних занять з наступним обговоренням, у школах передового досвіду практикується спільна колективна розробка окремих тем, проводяться практикуми з моделюванням занять, КТС, шкільних свят, співбесіди з теоретичних і методичних питань.

Школи педагогічної майстерності об'єднують педагогів з високою творчою активністю. Проведення теоретичних дискусій, колективних розробок окремих педагогічних проблем забезпечує включення великої кількості педагогів у творчий пошук.

Індивідуальні форми методичної роботи – це надання адресної практичної допомоги педагогу в розвитку його професійної майстерності.

Наставництво як форма методичної роботи полягає в тому, що досвідчені педагоги беруть на себе добровільно обов'язок вести індивідуальну роботу з молодими, малодосвідченими, передаючи їм свій досвід, практично допомагають у виконанні певних посадових обов'язків, зокрема шляхом поради, ознайом-

лення з технологією проведення різних форм роботи.

Консультації – це надання допомоги педагогам у самостійному вивченні якого-небудь складного для них питання. За своїм змістом вони можуть бути теоретичними і практичними. В більшості випадків консультації проходять без будь-якого планування, за необхідності. Але може бути й планомірне проведення консультацій, якщо група вчителів працює над якоюсь складною проблемою.

Самоосвіта – це процес, пов'язаний з повсякденною індивідуальною діяльністю педагогів. Рушійною силою самоосвітньої діяльності є суб'єктивне усвідомлення педагогом потреби в удосконаленні своєї професійної діяльності, творча атмосфера в педагогічному колективі, наукова організація праці в колективі, висока вимогливість до якості роботи.

Подальше вдосконалення методичної роботи обумовлено реалізацією напрямків [2]: посилення практичної спрямованості методичної роботи (сприйняття нової інформації відбувається як осмислення практично цінного для педагогічної діяльності); спрямування методичної роботи на надання адресної, диференційованої допомоги кожному педагогічному працівнику; насиченість кожного методичного заходу достатньою інформацією (відображення важливих наукових ідей, передової педагогічної практики, розкриття в рамках мінімуму часу методичних і теоретичних основ діяльності педагога, актуальних психолого-педагогічних положень, методики і технології навчально-виховного процесу, необхідних для розв'язання проблем, поставлених школою).

Методичні заходи відбуваються за вимог: глибоке осмислення завдань, поставлених суспільством перед школою в розрізі проблеми, що розглядається, визначення цих завдань з відповідних документів, підпорядкування всього змісту заходів вирішенню їх у практиці роботи класного керівника, педагога-організатора, керівника школи, педагогічного колективу; відображення передових наукових ідей у розкритті теми та їх місце в цьому досвіді; критичний аналіз досвіду роботи педагогів школи, району, області, аналіз суб'єктивних та об'єктивних недоліків і труднощів; створення в процесі проведення дискусійної обстановки, висунення гострих, важких невіршених проблем у практиці роботи, організація їх творчого обговорення і пошуку шляхів вирішення.

Основними завданнями роботи творчих груп (проблемних, ініціативних) є: розробка рекомендації на основі вивчення досягнень науки; пробне провадження їх у практику; пошуки ефективних шляхів використання результатів наукових досліджень; створення передового досвіду. Кожна творча група розробляє одну певну проблему.

Функціонують два види творчих груп:

Перша група, яка працює над впровадженням результатів наукового дослідження «Взаємодія загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків», реалізує завдання:

- озброювати педагогів необхідними знаннями означеної проблеми;
- створювати, розповсюджувати досвід використання нових науково-методичних рекомендацій у навчально-виховній роботі.

Зміст діяльності: вивчення науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження, засвоєння наявного досвіду, консультацій з представниками науки, досягнення високої компетенції в суті проблеми, що вивчається; розробка моделей, схем, рекомендацій, порад для використання на практиці досягнень науки; конкретизація практичних рекомендацій, розроблених ученими стосовно авторських методик, специфіки контингенту вчителів, школи, позашкільного закладу, класу, групи.

Структура рекомендацій, розроблених творчою групою, складається з:

- короткого обґрунтування актуальності теми дослідження для підвищення ефективності навчально-виховного процесу;
- розкриття суті основних положень, ідей, рекомендацій, форм, прийомів, методів роботи, яка складає зміст даної проблеми;
- визначення завдань усіх ланок методичних служб, категорій педагогічних кадрів (директора, школи, заступника, педагога-організатора, вчителя, класного керівника) з впровадження у практику цих рекомендацій, прийомів роботи;
- створення і пробне введення передового педагогічного досвіду з даної проблеми на базі опорних шкіл, апробація рекомендацій, розроблених на основі теоретичних положень, коректування їх у процесі практичного використання;
- розповсюдження набутого досвіду, демонстрація його широкому колу вчителів, виступи з лекціями, повідомлення про даний до-

свід, пропаганда його в пресі; консультування при підготовці й проведенні семінарів-практикумів, підготовка читань, науково-практичних конференцій.

Друга група, що працює над впровадженням у регіоні досвіду «Використання художніх технік як засобу розвитку творчих здібностей вихованців», реалізує завдання:

- вивчення наявного передового педагогічного досвіду;
- використання й вдосконалення цього досвіду у своїй роботі;
- удосконалення цього досвіду шляхом підготовки відповідного матеріалу, практичного показу на власному прикладі або інших учителів.

Зміст діяльності: знайомство з публікаціями про досвід; безпосереднє вивчення діяльності авторів досвіду; організація практичного показу засвоєного досвіду; розробка рекомендацій з його використання; забезпечення контактності, постійного обміну думками, мобільність.

Планування роботи творчих груп проводиться в довільній формі, такими ж є методичні рекомендації, моделі, зразки розроблених тем, матеріали про досвід, створені в опорних навчальних закладах.

У час інформаційного розвитку й культурного гальмування, у тому числі й морально-естетичного, дуже важливо зрозуміти актуальність і необхідність компетентного викладання мистецтва у ВНЗ, школі мистецтв, у загальноосвітній школі, в закладах позашкільної освіти. Підготовка висококваліфікованого вчителя, викладача мистецтва, удосконалення набутих ним власних знань, умінь та навичок – безперечно нагальне питання післядипломної педагогічної освіти.

У багатьох нормативно-правових документах про вищу, середню, позашкільну освіту головним виступає виховання духовності, поваги до мистецтва, художньої культури, можливість повноцінного інтелектуального розвитку та адаптації особистості до нових умов розвитку суспільства у третьому тисячолітті. Саме така особистість спроможна впливати на економіку та соціальні відносини в суспільстві, зокрема на культурну, морально-естетичну її сферу.

Якщо у школі, позашкільному навчальному закладі є повноцінна художньо-естетична діяльність школярів та адекватне сприймання

ними мистецьких творів, то заклад освіти за-свідчує тим самим, що ставиться уважно до цінностей української спільноти, і якщо ми прагнемо до духовного розвитку, то маємо виявляти повагу до глибин власної культури, до її моральних та естетичних ідеалів.

У Сумському обласному інституті післяди-пломної педагогічної освіти підвищення кваліфікації викладачів, учителів, керівників гурт-ків відбувається саме з урахуванням означених вище аспектів.

Предмети художньо-естетичного циклу розглядаються не як традиційні навчальні ди-сципліни, які орієнтовані на здобуття знань, умінь та формування уявлень, а насамперед як засіб розвитку інтелектуально-почуттєвої сфери дитини, її творчого потенціалу, ціліс-ної орієнтації та світогляду.

Курси спрямовані на надання культуроло-гічних знань та розвиток художніх компетен-цій учителя, викладача, керівника гурткової роботи, стимулювання його до продуктивної творчої діяльності.

Мета курсів – підвищення науково-теорети-чного, методичного та загальнокультурного рівня слухачів відповідно до досягнень сучас-ної педагогічної науки; вивчення законодав-чих, нормативних документів з фаху; оволо-діння основами й методикою викладання мис-тецьких дисциплін, навичками та прийомами декоративної діяльності згідно з сучасними досягненнями педагогічної науки і практики.

Курс викладається в групах слухачів денної форми навчання й містить 184 години загаль-ного навантаження, у групах очно-дистанцій-ної форми – 184 години загального наванта-ження, які розподіляються рівномірно в очно-му й дистанційному компонентах навчання по 92 години на кожному. У групах очно-дистан-ційної форми навчання – лекцій – 10 год., прак-тичних – 4 год., індивідуальної роботи з слуша-чами – 6 год., педагогічної практики – 6 год., конференція з обміну досвідом – 4 години. Реш-та курсу – самостійне опрацювання.

Композиційна побудова лекцій включає використання різних прийомів для підтримки уваги слухачів: формулювання запитань, які спонукають до розмови, оцінки фундаменталь-них та прикладних життєво важливих проблем, формулювання на їх основі раціонального ви-рішення проблеми, яка обговорюється. Теоре-тичні положення розкриваються у тісному

взаємозв'язку з практикою керівника гуртка, учителя або викладача.

Система контролю включає на очно-дистан-ційній формі навчання захист випускних ро-біт; на денній формі навчання – виконання ОДЗ (обов'язкове домашнє завдання); на екстернат-ній формі навчання – написання контрольної роботи. На проведення поточного контролю виділяється 2 години. Очно-дистанційна фор-ма навчання передбачає підготовку та захист творчої випускної роботи з актуальних питань фаху.

Оскільки заняття в школі насичені вербаль-но-логічними операціями, репродуктивною, фізичною діяльністю тощо, то на лекціях, прак-тичних заняттях, у дискусіях зі слухачами-ке-рівниками студій, гуртків образотворчого мис-тецтва позашкільних навчальних закладів, учителями особлива увага приділяється віднов-ленню – навіюванню продуктивної художньо-творчої обдарованості дітей, відтворення при-родного натхнення – адаптації за допомогою релаксації.

Релаксація – перехід від активного логічно-го мислення до стану проявів асоціацій. Ця форма навіювання застосовується для зняття психічної й фізичної напруги учнів, які прихо-дять до позашкільного закладу в кінці робо-чого дня, стомленими, із загальмованими об-разними центрами. Особливо доречна така релаксація в позашкільній, позакласній робо-ті зі школярами перед початком продуктивної художньо-творчої діяльності.

Процес художнього сприймання може за-безпечити умови для навіювання дітям упев-неності й гарантування можливості повнокров-ної творчості і, як показує практика, резуль-тативність цієї роботи пояснюється такими сприятливими обставинами: особлива схиль-ність дітей до навіювання; колективна форма сприймання та творчості; поліфункціональ-ність мистецтва; особлива форма катарсично-го ефекту у дітей; синтез мистецтв, використан-ня у моделі (ОМ, музика, художнє слово).

Відтак учителів предметів художньо-естети-чного профілю, *по-перше, необхідно було озброїти найбільш придатною на сьогодні і в найближчій перспективі навчальною техноло-гією, яка забезпечує створення естетичного се-редовища підлітків, якою вважаємо техноло-гію інтегрованої мистецької освіти. Це пояс-нюється рядом взаємопов'язаних причин. По-*

перше, ці технології у запропонованому для даного експерименту варіанті, будучи інноваційним педагогічним феноменом, увібрала й розвинула найважливіші ідеї і процесуальні надбання вітчизняної та зарубіжної педагогіки – проблемного, проектного, інтерактивного навчання й виховання, навчання як дослідження, навчання-співпраці тощо. По-друге, ці технології потужно підвищують мотивацію до самостійної творчої праці, спроможність учня успішно корегувати й оцінювати її перебіг і результати, тому що її мета сконцентрована на створенні значимого для школяра освітнього продукту, де акмеуспій забезпечується чіткими і зрозумілими критеріальними його характеристиками, можливістю постійного звернення до необхідних джерел, запитаннями до педагога тощо. По-третє, у системі інтегрованої мистецької освіти учні поступово освоюють весь комплекс методів і механізмів творчої діяльності, способи пошукової та креативної діалогової взаємодії з однолітками й учителем, що підвищує не тільки їх уміння вчитися, але й мотивацію на акмеуспій, що може ефективно спрацювати на успіх сьогодні й майбутній професійній праці.

По-друге, особливу увагу звертати під час проведення семінарських та практичних занять на структуру програми «Мистецтво», яка зумовлена логікою побудови всього курсу, забезпечує цілісність змісту мистецької освіти в основній школі. Основні види діяльності учнів на уроках охоплюють художньо-творче самовираження; сприймання, інтерпретацію та оцінювання художніх творів; пізнання явищ мистецтва й засвоєння відповідної мистецької термінології. Відповідно до цієї програми учителі будують свої уроки, складають календарно-тематичне та поурочне планування. Естетичне виховання здійснюється вчителями загальноосвітніх навчальних закладів у межах виховної мети.

По-третє, під час проведення інтервізії розглядати зміст форм і методів практичної діяльності учнів 5-7 класів, під час яких відбувається самовираження учнів у співі, музикуванні, малюванні, конструюванні, театралізації тощо. Учні засвоюють особливості мови різних видів мистецтва (5 кл.), палітру жанрів музичного та образотворчого мистецтва (6 кл.), новітні явища в мистецтві в єдності традицій і новаторства (7 кл.). У 8-9 класах учні опано-

вують стилі та напрями мистецтва, які історично склалися впродовж епох, тому пріоритетними стають такі види діяльності, як інтерпретація художніх творів у культурологічному контексті, виконання індивідуальних і колективних проектів, що, безумовно, впливатиме на акмеуспій школярів.

По-четверте, складаючи багатовекторну модель взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків, ми усвідомлювали, що моделювання будь-якого процесу починається зі складових моделі та відповідно до створеної моделі опису методики взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, яка уможливить ефективність естетичного виховання підлітків. Безумовно, одним із векторів є специфіка позашкільного навчального закладу, яка полягає в тому, що, по-перше, діти йдуть до позашкільного навчального закладу за власним бажанням, на відміну від уроків у загальноосвітньому навчальному закладі, які мають відвідувати всі учні обов'язково; по-друге, напрям гурткової роботи обирають самі діти або їхні батьки також за бажанням; по-третє, напрям гурткової роботи, який потребує матеріальних внесків батьків, також обирається за бажанням, достатком батьків, з урахуванням матеріальних витрат на участь в гуртку їхньої дитини (гуртки, які не можуть існувати без костюмів, реквізиту тощо); по-четверте, батьки із задоволенням вносять благодійні внески, оскільки реально отримують результат пізнавальної, творчої, інших видів діяльності своїх дітей.

По-п'яте, розглядати можливі поєднання змісту навчально-виховного процесу позашкільної освіти, що уможливило б ефективне проведення науково-дослідної роботи. У позашкільній освіті існують так звані інтегровані курси, навчально-виховні курси, які здійснюють навчання і виховання за комплексними програмами (наприклад, еколого-натуралістичний і естетичний напрями). Змістова складова проглядається в роботі педагога-організатора в загальноосвітньому навчальному закладі і у виховній роботі педагога – виховання культури тощо; в організаційно-масовій роботі; у конкурсній роботі; виставковій та просвітницькій роботі. Вихованці, які залучені до естетичного процесу, процесу створення краси, проектною діяльності, пошуковою діяльністю

тощо будуть проявляти любов до краси, шануватимуть її, братимуть участь у майстер-класах «діти – дітям», враховуватимуть думки однолітків, цінуватимуть працю й твори мистецтва однолітків, матимуть зразок для наслідування (саме однолітків).

По-шосте, знаходити інші можливі фактори впливу на проведення дослідної роботи. Важливим фактором взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів у естетичному вихованні підлітків є оновлення матеріально-технічної та методичної бази. Батьківський комітет є ядром усіх ідей, що стосуються естетичного, комфортного навчально-виховного процесу вихованців (кондиціонери, ремонт приміщень тощо). У позашкільних навчальних закладах, як і в загальноосвітніх навчальних закладах, існують батьківські піклувальні ради і де ці ради є дійсно дієвими, діти з радістю, із задоволенням приходять до ошатних, прибраних, відремонтованих, теплих кімнат, приміщень, до красивої будівлі, в якій навчаються, що також є ефективним в естетичному вихованні підлітків.

По-сьоме, і останнє, під час проведення педагогічних практик, майстер-класів, конкурсів, інтерв'їв, фасилітованих дискусій, «круглих столів», диспутів, інтерактивних занять із слухачами знаходити кращі форми роботи з вихованцями. Серед форм взаємодії виділяємо: роботу дитячої художньої галереї «Натхнення», в якій проводяться лекції із світового мистецтва за замовлення загальноосвітніх навчальних закладів (організаційно-масовий відділ прово-

дить до 5 тисяч заходів за рік); проведення гурткової роботи на базі загальноосвітніх навчальних закладів (цікавий досвід Школи-студії дитячого телебачення «Ми+»Контакт» – телевізійний канал «Контакт», який працює в кабельних мережах м. Конотоп, орієнтований тільки на дитячу аудиторію, всі передачі проводять діти. Як результат участі підлітків у цій роботі – розширення кругозору; участь у різних конкурсах («Кришталеві джерела») (дітей упізнають у 10 країнах світу); використання телепередач у виховних годинах; розвиток пізнавальної компетентності школярів, уміння виділити головне в тексті, логічно побудувати виступ, скоротити текст, написати сценарій, зробити передачу «Палац, де живе музика» тощо; навчання дітей учитися (набути навички вчитися); набувати навичок творчості (Коли ти твориш, ти наближаєшся до Бога. Сьогодні ми нічого не будемо робити. Ми будемо думати...); спрямовувати зусилля дітей та акмеуспіх.

Переглянувши актуальні питання змісту підвищення кваліфікації педагогів, які проводять науково-дослідну роботу, сподіваємося, що результатом взаємодії художньо-естетичного навчання й виховання підлітків у школі та позашкільлі має стати не тільки система набутих художніх знань, умінь школярів, а й система усвідомлення вихованцями особистісних художньо-естетичних цінностей та компетентностей, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній практичній художньо-творчій діяльності, який здобудуть вихованці, завдячуючи педагогові.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кан-Калик В. А. Педагогическое творчество [Текст] / В.А. Кан-Калик, Н.Д. Никандров. – М. : Педагогика, 1990. – 137 с.
2. Качинська Л.Л. Педагогічне управління сучасним виховним процесом. На допомогу керівн. загальноосвіт. навч. закладів : [навч.-метод. посіб.] / Л.Л. Качинська. – Рівне : РОУППО, 2002. – 153 с.